

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Херсонський державний університет

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА

«Середня освіта (історія)»
другого (магістерського) освітнього рівня вищої освіти
за спеціальністю 014 Середня освіта,
спеціалізація 014.03 Історія
галузі знань 01 Освіта / Педагогіка
Кваліфікація: магістр середньої освіти

ЗАТВЕРДЖЕНО
вченою радою Херсонського
державного університету
Голова вченої ради ХДУ
(Володимир ОЛЕКСЕНКО)
(протокол № 15 від «31» Травня 2021 р.)

Освітня програма вводиться в дію з
«4» 06 2021 р.
Ректор Херсонського
державного університету
(Олександр СПИВАКОВСЬКИЙ)
(наказ № 44 від «04» червня 2021 р.)

Херсон, 2021 рік

ПЕРЕДМОВА

Освітньо-професійна програма «Середня освіта (історія)» з підготовки фахівців за другим (магістерським) рівнем розроблена робочою групою у складі:

1. Водотика Сергій Григорович, д.і.н., професор, професор кафедри історії, археології та методики викладання.
2. Кузцова Наталя Миколаївна, к.і.н., доцентка, завідувачка кафедри історії, археології та методики викладання.
3. Батенко Ганна Вячеславівна, к.і.н., доцентка, доцентка кафедри історії, археології та методики викладання.
4. Цибуленко Лариса Олександрівна, к.і.н., доцентка, доцента кафедри історії, археології та методики викладання.
5. Новгородський Володимир Вікторович, директор Херсонської спеціалізованої школи I – III ступенів № 31 з поглибленим вивченням історії, права та іноземних мов Херсонської міської ради.
6. Лелеко Олександра, студентка I курсу другого (магістерського) рівня вищої освіти предметної спеціальності 014.03 Середня освіта (Історія).

Рецензії-відгуки зовнішніх стейкхолдерів:

1. Куликова Лілія Борисівна, перша проректорка Херсонської державної морської академії, кандидат історичних наук, докторка педагогічних наук, професор
2. Шульгіна Олена Адольфівна, вчитель історії та права, вчитель вищої категорії, старший вчитель гімназії № 6 Херсонської міської ради

**1. Профіль освітньо-професійної програми «Середня освіта (історія)»
зі спеціальності 014 Середня освіта, предметної спеціальності 014.03
Середня освіта (Історія)**

1 – Загальна інформація	
Повна назва закладу вищої освіти та структурного підрозділу	Херсонський державний університет Факультет психології, історії та соціології
Ступінь вищої освіти та назва кваліфікації мовою оригіналу	Магістр. Освітня кваліфікація: магістр середньої освіти Професійна кваліфікація: вчитель історії, викладач закладу вищої освіти
Офіційна назва освітньої програми	Освітньо-професійна програма «Середня освіта (історія)»
Тип диплому та обсяг освітньої програми	Диплом магістра, одиничний, 90 кредитів ЄКТС, термін навчання 1 рік 4 місяці
Наявність акредитації	Сертифікат УД № 22007444 від 08 січня 2019 р. Термін дії до 01 липня 2024 р.
Цикл/рівень	НРК України – 7 рівень, FQ-EHEA – другий цикл, EQF-LLL – 7 рівень
Передумови	На базі ступеня вищої освіти «бакалавр»
Мова(и) викладання	Українська
Термін дії освітньої програми	Освітньо-професійна програма діє до 2023 р. (плановий перегляд один раз за два навчальні роки відповідно до Положення про освітню програму в Херсонському державному університеті)
Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньої програми	http://www.kspu.edu/About/Faculty/IPHS/ChairHistoryUkraine/7777777.aspx
2 – Мета освітньої програми	
Підготовка професіоналів у галузі освіти на основі новітніх досягнень історичної та педагогічної наук: вчителів історії, викладачів для роботи в закладах середньої та вищої освіти; формування якісного освітнього середовища, забезпечення академічних прав здобувачів для реалізації	

особистої освітньої траєкторії, конкурентоспроможності випускників на ринку праці, стимулювання до самовдосконалення та підвищення професійної майстерності, в тому числі – на наступному рівні вищої освіти

3 – Характеристика освітньої програми

Предметна область (галузь знань, спеціальність, спеціалізація (за наявності))	Галузь знань – 01 Освіта / Педагогіка Спеціальність – 014 Середня освіта Предметна спеціальність – 014.03 Середня освіта (Історія)
Орієнтація освітньої програми	Освітньо-професійна програма з академічною та прикладною орієнтацією, що орієнтована на підготовку фахівців у галузі освіти для викладання історичних дисциплін.
Основний фокус освітньої програми та спеціалізації	Загальна освіта в галузі 01 Освіта / Педагогіка спеціальності 014 Середня освіта предметної спеціальності 014.03 Середня освіта (Історія). Вивчення передових методів та форм організації освітнього середовища, навчання та виховання, сучасної методології та новітніх досягнень у галузі історичних дисциплін в Україні та світі для підготовки магістрів, вчителів історії, викладачів закладу вищої освіти. Ключові слова: магістр, історія, вчитель історії, викладач закладу вищої освіти, середня освіта, вища освіта
Особливості програми	Програма спрямована на оволодіння здобувачами сучасними методами та формами викладання історії, новітніми досягненнями у галузі історичних дисциплін в Україні в процесі набуття теоретичних знань та їх практичного застосування у галузі освіти через практичну підготовку: виробничу (педагогічну) та виробничу (науково-дослідницьку) практики. Програма дає можливість поглибленого вивчення історії рідного краю для викладання в закладах середньої та вищої освіти

4 – Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання

Придатність до працевлаштування	Займати первинні посади відповідно до Національного класифікатора України «Класифікатора професій» ДК 003-2010, професійних стандартів за професіями «Вчитель закладу загальної середньої освіти» (затверджено наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 23.12.2020 № 2736) та «Викладачі закладів вищої освіти» (затверджено наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства від 23.03.2021 № 610):
---------------------------------	--

	<p>2320 Вчитель закладу загальної середньої освіти; 3340 Асистент вчителя; 3340 Лаборант (освіта); 2310.2 Викладач закладу вищої освіти; 2310.2 Асистент</p>
Подальше навчання	<p>Навчання за програмою підготовки доктора філософії зі спеціальностей 014 Середня освіта, 032 Історія та археологія, а також за іншими програмами підготовки докторів філософії</p>
5 – Викладання та оцінювання	
Викладання та навчання	<p>Освітній процес здійснюється за такими формами відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в Херсонському державному університеті:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) навчальні заняття; 2) самостійна робота; 3) підготовка кваліфікаційних робіт (проектів); 4) практична підготовка; 5) контрольні заходи; 6) індивідуальні заняття; 7) консультації. <p>Навчальні заняття та їх види: лекція, лабораторні, практичні, семінарські, індивідуальні, консультації.</p> <p>Освітній процес базується на принципах студентоцентрованості, автономії, академічної свободи, науковості, академічної доброчесності, гуманізму, демократизму, наступності та безперервності, прозорості та публічності, незалежності від втручання будь-яких політичних партій, громадських та релігійних організацій.</p> <p>Організація освітнього процесу – інтелектуальна, творча діяльність у сфері вищої освіти і науки, що здійснюється через систему науково-методичних і педагогічних заходів та спрямована на передачу, засвоєння, примноження та застосування сформованих компетентностей у здобувачів вищої освіти.</p>
Оцінювання	<p>Оцінювання здійснюється відповідно до Відповідно до вимог Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи та Стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти.</p> <p>Оцінювання знань здобувачів регламентується Порядком оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Херсонському державному університеті.</p> <p>Оцінювання результатів навчання в ХДУ здійснюється за 100-бальною шкалою</p>
6 – Програмні компетентності	

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов
Загальні компетентності (ЗК)	<p>ЗК 1. Знання та розуміння предметної області і професійної діяльності;</p> <p>ЗК 2. Володіння навичками критичного мислення;</p> <p>ЗК 3. Володіння комунікативними навичками, здатність проявляти емпатію;</p> <p>ЗК 4. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології;</p> <p>ЗК 5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;</p> <p>ЗК 6. Здатність до особистісного і професійного розвитку;</p> <p>ЗК 7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність);</p> <p>ЗК 8. Здатність застосовувати кращі практики у професійній діяльності;</p> <p>ЗК 9. Здатність мотивувати людей та рухатись до спільної мети;</p> <p>ЗК 10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів);</p> <p>ЗК 11. Здатність проявляти толерантність та повагу до культурної різноманітності;</p> <p>ЗК 12. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо</p>
Фахові компетентності спеціальності (ФК)	<p>ФК 1. Здатність брати участь у дискусії з певної наукової проблеми у різних формах наукової комунікації; здійснювати історичні дослідження з визначеної тематики, в тому числі використовуючи методологічний інструментарій інших наук;</p> <p>ФК 2. Здатність відтворювати, пояснювати та аналізувати новітні досягнення з історії України та всесвітньої історії, історіографії та методології історичної науки;</p> <p>ФК 3. Здатність інтерпретувати історичні процеси в Україні в контексті загальноісторичного всесвітнього простору;</p> <p>ФК 4. Здатність навчати учнів історії, моделювати зміст навчання відповідно до обов'язкових результатів навчання, добирати і використовувати сучасні та ефективні методики та технології навчання, виховання і розвитку учнів закладів середньої освіти;</p> <p>ФК 5. Здатність по партнерській взаємодії з учасниками освітнього процесу; здатність брати участь у створенні безпечного та здорового освітнього середовища; здатність до управління освітнім процесом;</p>

	<p>ФК 6. Здатність до розроблення та оновлення програм навчальних дисциплін з історії, підготовки навчальних і методичних матеріалів у закладах вищої освіти;</p> <p>ФК 7. Здатність до викладання історичних дисциплін, консультативної підтримки студентів;</p> <p>ФК 8. Здатність розробляти критерії та здійснювати об'єктивне оцінювання результатів навчання, надавати студентам зворотній зв'язок щодо покращення результатів навчання;</p> <p>ФК 9. Здатність виявляти та описувати історичні факти, що відображають історію певного регіону; орієнтуватись у досягненнях і проблемах регіональної історіографії;</p> <p>ФК 10. Здатність розуміти світоглядні, правові, соціальні, економічні, культурно-історичні, духовно-моральні питання, що виходять за межі фахової спеціалізації;</p> <p>ФК 11. Здатність мати стійкі переконання щодо важливості інтелектуального сумління, бути чесним в професійній діяльності, уникати симуляцій, плагіату й інших виявів недоброчесності;</p> <p>ФК 12. Здатність до безперервного професійного розвитку</p>
7 – Програмні результати навчання	
Програмні результати навчання (ПРН)	<p>ПРН 1. Уміти брати участь у дискусії з певної наукової проблеми, у різних формах наукової комунікації; використовувати методи наукових досліджень при здійсненні власного дослідження;</p> <p>ПРН 2. Відтворювати, пояснювати та аналізувати новітні досягнення з історії України та всесвітньої історії, історіографії та методології історичної науки;</p> <p>ПРН 3. Знати основні тенденції історії та сучасного розвитку міжнародних відносин, в тому числі роль України в міжнародній політиці;</p> <p>ПРН 4. Знати вимоги до результатів навчання за державними стандартами у галузі середньої освіти, зміст навчальних програм з історії, формувати в учнів предметні компетентності на підставі сучасних наукових досягнень;</p> <p>ПРН 5. Знати методи активізації пізнавальної активності учнів з урахуванням індивідуальних особливостей та на основі партнерської взаємодії з учасниками освітнього процесу на уроках історії; вимоги до створення безпечного освітнього середовища та законодавство щодо організації освітнього процесу в закладах середньої освіти;</p> <p>ПРН 6. Вміти розробляти програму навчальної</p>

	<p>дисципліни та її складники, навчальні і методичні матеріали до них, оновлювати їх відповідно до вимог внутрішньої системи забезпечення якості;</p> <p>ПРН 7. Вміти проводити навчальні заняття з історичних дисциплін та забезпечувати досягнення запланованих результатів навчання з урахуванням індивідуальних особливостей і потреб студентів, консультувати студентів з історичних дисциплін та здійснювати індивідуальний супровід студента;</p> <p>ПРН 8. Знати форми, методи і засоби контролю та корекції знань з історії, вміти розробляти критерії та обирати інструменти для об'єктивного оцінювання результатів навчання історичних дисциплін;</p> <p>ПРН 9. Знати історичні факти, що відображують історію Південної України, актуальні проблеми регіональної історіографії;</p> <p>ПРН 10. Уміти вести краєзнавчу роботу, виявляти, пропонувати та сприяти збереженню історико-культурних пам'яток;</p> <p>ПРН 11. Виявляти повагу до різноманітних національних спільнот як невід'ємної складової історії України, дотримуватись демократичних цінностей, вироблених у процесі історичного розвитку України та світу;</p> <p>ПРН 12. Знати форми та напрями особистісного професійного розвитку, професійні права, мати сформовану мотивацію до здійснення професійної діяльності, дотримуватись принципів академічної доброчесності</p>
8 – Ресурсне забезпечення реалізації програми	
Кадрове забезпечення	Доктори, кандидати історичних та педагогічних наук, науково-педагогічні та наукові працівники, які здійснюють освітній процес, котрі мають стаж науково-педагогічної діяльності понад два роки та рівень наукової та професійної активності, засвідчений виконанням не менше чотирьох видів та результатів з перелічених у пункті чинних Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності
Матеріально-технічне забезпечення	<p>Для забезпечення освітнього процесу, наукової, методичної, творчої діяльності наявна необхідна матеріальна база і належне технічне забезпечення:</p> <ul style="list-style-type: none"> - кабінети для проведення аудиторної роботи (наявне мультимедійне обладнання, телевізори, DVD-програвач, ноутбук, проектор з демонстраційним екраном великого розміру). - платформа KSU Online;

	<ul style="list-style-type: none"> - Археологічний музей Херсонського державного університету; - Наукова бібліотека Херсонського державного університету; - Архівно-музейний центр Херсонського державного університету; - соціально-побутова інфраструктура (пункти харчування, гуртожитки, спортивний майданчик, басейн, річкова та морська бази для спорту, відпочинку та оздоровлення).
Інформаційне та навчально-методичне забезпечення	<ul style="list-style-type: none"> - на платформі KSU Online; - на сторінці кафедри історії, археології та методики викладання офіційного сайту ХДУ (http://www.kspu.edu/About/Faculty/IPHS/ChairHistoryUkraine.aspx); література та фахові періодичні видання, доступ до науково-метричних баз даних - в Науковій бібліотеці ХДУ (http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/Library.aspx); - ХОУНБ ім. О.Гончара (https://lib.kherson.ua/).
9 – Академічна мобільність	
Національна кредитна мобільність	<p>На підставі угод про співпрацю між вищими навчальними закладами України та ХДУ:</p> <p>Бердянський державний педагогічний університет (договір про співробітництво від 23.11.2017)</p> <p>Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка (договір про співробітництво від 08.10.2018)</p> <p>Київський університет імені Бориса Грінченка (договір про співробітництво від 28.03.2017)</p> <p>Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя (договір про співробітництво від 05.02.2020)</p> <p>Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка (договір про співробітництво від 22.03.2018)</p> <p>Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка (договір про співробітництво від 14.04.2021)</p> <p>Чорноморський державний університет імені Петра Могили (договір про співробітництво від 13.09.2018)</p> <p>http://www.kspu.edu/About/Faculty/IPHS/ChairHistoryUkraine/Academic_mobility.aspx</p>
Міжнародна кредитна мобільність	<p>На підставі міжнародних угод про співпрацю з Поморською Академією (м. Слупськ, Польща), Шуменським педагогічним університетом «Єпископ Костянтин</p>

	<p>Преславський».</p> <p>Угода про співпрацю між Херсонським державним університетом та Поморською академією в Слупську (Слупськ, Польща). Термін дії: 11.03.2020 – 13.03.2025</p> <p>Порозуміння про спільне навчання студентів підписане в Слупську між Поморською Академією в Слупську, а також Херсонським державним університетом. Термін дії: 16.10.2017 – 16.10.2022</p> <p>Угода про співпрацю у процесі навчання студентів підписана в м. Слупськ між Поморською Академією (Польща) та Херсонським державним університетом (Україна). Термін дії: 24.09.2019 – 24.09.2024</p> <p>Договір про співпрацю між Херсонським державним університетом (Україна, м. Херсон) та Шуменським університетом "Єпископ Костянтин Преславський" (Болгарія, м. Шумен). Термін дії: 25.08.2020 – 25.08.2023</p> <p>http://www.kspu.edu/About/Faculty/IPHS/ChairHistoryUkraine/Academic_mobility.aspx</p>
--	--

Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	В межах ліцензійного обсягу спеціальності за акредитованими освітніми програмами та за умови попередньої мовленнєвої підготовки
--	---

10 - Вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти

Система забезпечення закладами вищої освіти якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості) передбачає здійснення таких процедур і заходів:

- 1) визначення принципів та процедур забезпечення якості вищої освіти;
- 2) здійснення моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм;
- 3) щорічне оцінювання здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних і педагогічних працівників закладу вищої освіти та регулярне оприлюднення результатів таких оцінювань на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти, на інформаційних стендах та в будь-який інший спосіб;
- 4) забезпечення підвищення кваліфікації педагогічних, наукових і науково-педагогічних працівників;
- 5) забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, у тому числі самостійної роботи студентів, за кожною освітньою програмою;
- 6) забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом;
- 7) забезпечення публічності інформації про освітні програми, ступені вищої освіти та кваліфікації;
- 8) забезпечення дотримання академічної доброчесності працівниками закладів вищої освіти та здобувачами вищої освіти, у тому числі створення і забезпечення функціонування ефективної системи запобігання та виявлення

академічного плагіату;

9) інших процедур і заходів.

Система забезпечення закладом вищої освіти якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості) за його поданням оцінюється Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти або акредитованими ним незалежними установами оцінювання та забезпечення якості вищої освіти на предмет її відповідності вимогам до системи забезпечення якості вищої освіти, що затверджуються Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

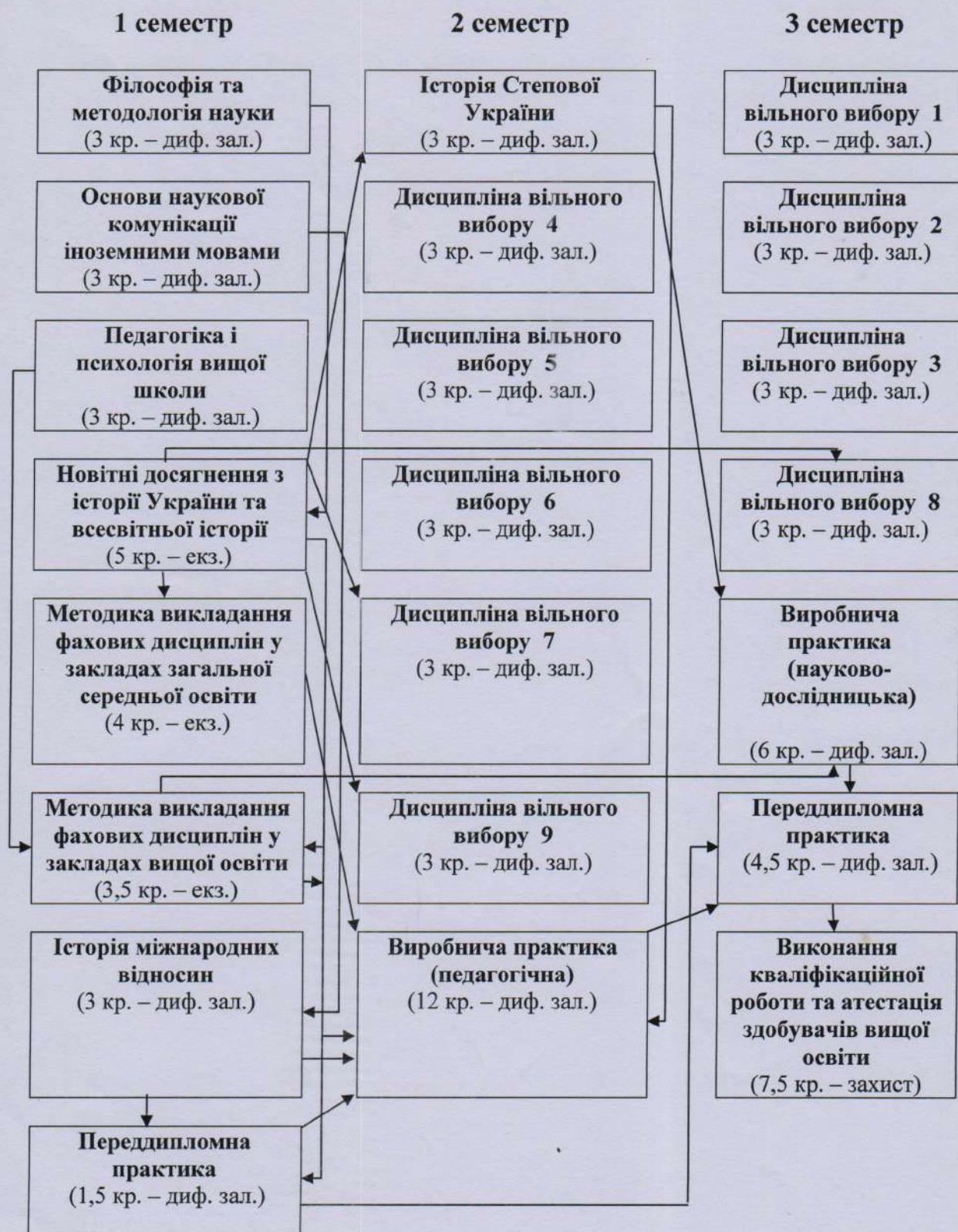
2. Перелік компонент освітньо-професійної програми та їх логічна послідовність

2.1. Перелік компонент ОП

Код н/д	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові проекти (роботи), практики, кваліфікаційна робота)	Кількість кредитів	Форма підсумкового контролю
1	2	3	4
Обов'язкові компоненти ОП			
Цикл загальної підготовки			
ОК 1.	Філософія та методологія науки	3	диференційований залік
ОК 2.	Основи наукової комунікації іноземними мовами	3	диференційований залік
Цикл професійної підготовки			
ОК 3.	Новітні досягнення з історії України та всесвітньої історії	5	екзамен
ОК 4.	Методика викладання фахових дисциплін у закладах загальної середньої освіти	4	екзамен
ОК 5.	Методика викладання фахових дисциплін у закладах вищої освіти	3,5	екзамен
ОК 6.	Історія міжнародних відносин	3	диференційований залік
ОК 7.	Історія Степової України	3	диференційований залік
ОК 8.	Педагогіка і психологія вищої школи	3	диференційований залік
ОК 9.	Виробнича практика (педагогічна та науково-дослідницька)	18	диференційований залік
ОК 10.	Переддипломна практика	6	диференційований залік
ОК 11.	Виконання кваліфікаційної роботи та атестація здобувачів вищої освіти	7,5	захист кваліфікаційної роботи
Разом:	59 кредитів		
Вибіркові компоненти ОП			
Цикл загальної підготовки			
ВК 1	Дисципліна вільного вибору 1	3	диференційований залік
ВК 2	Дисципліна вільного вибору 2	3	диференційований залік

ВК 3	Дисципліна вільного вибору 3	3	диференційований залік
ВК 4	Дисципліна вільного вибору 4	4	диференційований залік
ВК 5	Дисципліна вільного вибору 5	4	диференційований залік
ВК 6	Дисципліна вільного вибору 6	5	диференційований залік
Цикл професійної підготовки			
ВК 7	Дисципліна вільного вибору 7	3	диференційований залік
ВК 8	Дисципліна вільного вибору 8	3	диференційований залік
ВК 9	Дисципліна вільного вибору 9	3	диференційований залік
Разом: 31 кредит			
ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ : 90 кредитів			

2.2. Структурно-логічна схема освітньо-професійної програми

3. Форма атестації здобувачів вищої освіти

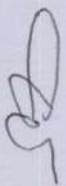
Атестація випускників освітньо-професійної програми «Середня освіта (історія)» спеціальності 014 Середня освіта предметної спеціальності 014.03 Середня освіта (Історія) проводиться у формі захисту (демонстрації) кваліфікаційної роботи та завершується видючою диплому про присудження освітньої кваліфікації: магістр середньої освіти, професійної кваліфікації: вчитель історії, викладач закладу вищої освіти.

Кваліфікаційна робота має передбачати розв'язання складної спеціалізованої задачі або практичні проблеми історії або педагогіки, що характеризується комплексністю і невизначеністю умов. Кваліфікаційна робота не повинна містити академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації. Кваліфікаційна робота має бути оприлюднена на офіційному сайті закладу вищої освіти або його підрозділу, або в репозитарії закладу вищої освіти.

5. Матриця забезпечення програмних результатів навчання (ПРН) відповідними компонентам освітньо-професійної програми

	ОК 1	ОК 2	ОК 3	ОК 4	ОК 5	ОК 6	ОК 7	ОК 8	ОК 9	ОК 10	ОК 11	БК 1	БК 2	БК 3	БК 4	БК 5	БК 6	БК 7	БК 8	БК 9	
ПРН 1	+	+	+		+	+	+		+	+	+										
ПРН 2			+			+			+	+	+										
ПРН 3				+					+	+	+										
ПРН 4				+					+	+	+										
ПРН 5				+					+	+	+										
ПРН 6					+			+	+	+	+										
ПРН 7					+			+	+	+	+										
ПРН 8					+			+	+	+	+										
ПРН 9			+		+				+	+	+										
ПРН 10			+		+				+	+	+										
ПРН 11			+	+	+	+	+		+	+	+										
ПРН 12			+	+	+	+	+	+	+	+	+										

Гарант освітньої програми

Сергій ВОДОТИКА

Додаток А

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ВИБІРКОВИХ КОМПОНЕНТ ЦИКЛУ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ДИСЦИПЛІН ВІЛЬНОГО ВИБОРУ СТУДЕНТА		
ВК 7	Дисципліна вільного вибору студента 7	Державне будівництво та місцеве самоврядування в Україні Історія Криму
ВК 8	Дисципліна вільного вибору студента 8	Біографічний підхід в історичних дослідженнях Історія української діаспори
ВК 9	Дисципліна вільного вибору студента 9	Історія Конституції України Європейська історія: альтернативні джерела розуміння

Гарант освітньої програми

Сергій ВОДОТИКА